

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nicolai Mazzotta theologia moralis

omnem rem moralem absolutissime complectens

Mazzotta, Nicolò

Augustae Vindelicorum & Cracoviae, 1756

§. I. De Casibus Bullæ Cœnæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41004

APPENDIX

De Casibus Reservatis.

CASUS reservati alii sunt Papales; alii Episcopales, alii specialiter reservati in Ordinibus Religiosis: de his ut distincte agamus, sit

C A P U T I.

De Casibus Reservatis Papæ.

CASUS Papales, seu Pontificii in triplici sunt classe: in prima sunt 20. Casus Bullæ Cœnæ: in secunda sunt 6. à Clem. VIII. specialiter reservati extra Urbem intra Italiam: in tertia sunt reliqui in corpore Juris, aliisque Constitutionibus Papalibus contenti.

§. I.

De Casibus Bullæ Cœnæ.

USUS Bullæ Cœnæ fuit antiquissimus ante Mart. V. nam in Bibliot. Vatic. invenitur Bulla Greg. XI. 1370. & Hostiens. meminit ejus consuetudinem 1255.; ideoque ejus initium ignoratur: Bonac. Porro hæc Bulla renovatur singulis annis in Cœna Domini; continetque 20. excommunicationes latæ sententiæ contra omnes, & strictissime reservatas Papæ; quo mortuo etiam durant, donec nova Bulla publicetur. Hinc eas alii appellant

pellant excommunicationes à jure, quæ durant post mortem auctoris; alii vero ab homine, quia cessant in publicatione novæ Bullæ; alii melius dicunt, participare de utraque specie, cum autem talis Bulla multas contineat excommunicationes, quæ extant in corpore juris, non has multiplicat pro eodem delicto, sed strictius reservat; ideoque, si nova Bulla aliquas earum omittat, obligant tantum, ut in corpore juris, si, seculæ Bulla, erant in vigore: Pal. d. 3. p. 1. De his ergo primo hic sigillatim nos agemus: itaque excommunicantur, & reservantur Pontifici.

I. *Hæretici, & eis credentes, eorumque receptatores, ac fautores: item scienter legentes, retinentes, imprimentes, aut defendentes hæreticorum libros hæresim continentes, vel de Religione tractantes, nec non schismatici, & pertinaciter se subtrahentes ab obedientia Romani Pontificis.*

Prima itaque excommunicatio Papæ reservata fertur primo contra hæreticos; quinam autem hi sint, & quandonam hujusmodi excommunicationem incurrant, vide dicta tr. 2. §. de Hæresi quæsito 1. & 3.

Secundo contra hæreticis credentes. Hi autem sunt, qui errorem explicite non habent, sed implicite ex Palud. Sylv. Tolet. ut si quis crederet, Calvinum vera docere, & mori vellet in ejus fide: porro debet hoc ipsum externis signis exprimi.

Tertio contra hæreticorum receptatores. Dicuntur autem receptare omnes illi, qui in domibus, vel aliis locis hæreticos recipiunt, illos occultando (etsi semel id præstent, ex stylo Curia, & l. Congruit, ff. de Officio Præsidis, non obstante, quod receptare ex vi vocis importet frequenter recipere) ne in manus Judicum veniant, & sic pœnas contra hæreticos latas evitent. Ubi nota, quod ad incurrendam excommunicationem requiritur, ut receptatio in favorem hæresis cedat, ideoque fiat in causa hæresis: unde non incurritur, si receptatur hæreticus, ne à latrone occidatur, vel ne incidat in manus Judicis procedentis ratione homicidii, vel alterius criminis: bene vero, si receptatur in causa hæresis, etiamsi id fiat ex motivo amicitia, vel consanguinitatis: Sayr. Tol. &c. imo, etiamsi effectus sequutus non sit: puta, quia adhuc hæreticus re ipsa captus fuit à Judicibus. Ratio est, quia saltem pro eo tempore, quo hæreticus receptatur, & impeditur, ne capiatur à Judicibus, receptio in

in favorem hæresis cedit, licet postea effectus cesset hæretico capto: ita Suar. Sayr. Pal. contra Sanch. Bon. Fill.

Quarto contra hæreticorum fautores. Quidam autem sunt fautores omissione, quidam commissione ex Sylv. Palud. Tol. Fautores omissione sunt, qui, cum ex officio teneantur hæreticos punire, vel incarcerare, non faciunt. Addit Sylv. sub hac censura comprehendi etiam personas privatas, quæ ex juramento tenentur hæreticos denunciare, & non denunciant; non tamen, qui ad id tenentur solum ex charitate (cum ad id teneamur omnes) nec proinde, nisi sint jurati, dici possint fautores. Fautores commissione sunt, qui verbis, literis, vel factis favent, & qui laudant hæreticos, dicendo, *Inique Inquisitores contra ipsos procedunt*, &c. vel illis præstant opem, qua fugiant, vel alia hujusmodi: favor tamen debet esse in causa hæresis.

Quinto contra defensores hæreticorum, vel eis credentium, nempe, ut explicant Sylv. Archid. Tolet. qui viribus, ac potentia eos defendunt, ne excommunicentur, capiantur, puniantur. Item Notarii, Advocati, qui in causa hæresis eis patrocinantur.

Sexto contra scienter legentes libros hæreticorum. Porro libri in hac bulla prohibiti sunt omnes, & soli libri auctoris hæretici continentes hæresim, vel tractantes de Religione; hoc est vel unam saltem continentes hæresim, vel tractantes ex professo de rebus sacris, asceticis, aut bonis moribus. Non ergo prohibetur in hac bulla liber Ethnici, Catechumeni, aut Judæi, etsi contineat errorem in fide, quia non est liber hæretici. Neque liber Catholici, quomodocunque contineat hæreses, vel hæreticorum scholia, seu commentationes etiam copiosissimas, quia adhuc absolute non dicitur liber hæretici: Sanch. Tamb. & alii contra Suarez, & alios. Si autem damnetur auctor tanquam hæreticus, jam liber ille est hæretici, & continet hæresim; at, si tractabat de Religione, nec continebat hæresim, Bonac. adhuc putat, posse legi, quia scriptus jam fuit spiritu catholico.

Reliqui libri prohibiti in indice sunt in duplici classe: alii enim prohibentur sub excommunicatione, alii tantum sub peccato. Sub excommun. lata, ac reservata à Sixto V. *Cœli, & Terræ* prohibentur omnes libri, & scripta astrologiæ judiciariæ, seu divinationum de futuris contingentibus liberis. Porro Potestà pag. 562. ex cit. Constitut. Sixt. V. colligit excommunicationem, sed non

non reservationem; & si tales libri astrologiæ, necromantia, veneficiorum, fortilegiorum, &c. non contineant hæresim, nec eam sapiant, nec ejus suspicionem, nec falsum dogma, non incurri excommunicationem. Dicuntur autem continere suscipionem, si asserant, Astronedaum inclinare, sed cogere nostras voluntates, vel esse infallibile indicium: item, si præcipiant dæmonis adorationem, abusum Sacramentorum, si asserant signa habere vim ex opere operato, &c. Sub excommunicatione lata non reservata prohibentur à Clem. VIII. *Cum fuerint* omnes libri hæresiarcharum, etiam si non tractent de Religione, nec hæresim contineant; idemque est de libro hæretici nondum examinato, & approbato jussu Episcopi, vel Inquisitionis, juxta Reg. 2. Ind. item libri eorum, qui sunt suspecti de hæresi, vel catholicorum, in quibus sunt aliquæ hæreses immixtæ, donec corrigantur; item Talmud. & alii libri hebræorum, in quibus sit aliquid contra fidem, & Alcoranum Basileæ impressum. Denique sub peccato mortali tantum prohibentur cæteri libri vetiti quocunque alio nomine, puta obscæni, impostores, &c. juxta Regulam Indicis 10. putatque Tambur. esse posse aliquando veniale aliquem istorum legere, nisi contineat errorem, nec vetetur ex fine gravi; at nullus liber vetari solet à S. C. nisi ex fine gravi.

Legere autem diceris, etiam si tantum oculis, & mente simul intelligendo librum percurras; quia sic proprie, & sensibilibiter legis, quamvis vocem non proferas: Doctores communiter. Contra vero excusaris ab excommunicatione, si ignorans idioma librum percurras, quasi legendo, vocesque efformando; quia sic proprie non legis: Tamb. & alii contra Bonac. & similiter, si mente tantum recites, quæ olim legisti. Excusaris etiam, si ignorando librum esse prohibitum, vere, & proprie legas, etiam si ea ignorantia sit crassa, & supina; quia Bulla dicit, *Scienter*. Excusaris etiam, si parum legas, ratione parvitatæ materiæ; hanc alii dicunt esse unum, aut alterum versiculum, sic Azor. alii non multas lineas, sic Suarez; alii decem lineas, sic Sayr. alii unam paginam, & aliquid plus, sic Sanchez; alii unam paginam libri in folio impressi, sic Pal. Omnes probabiliter, inquit Tamb. dummodo ibi non contineatur doctrina, ob quam ille liber est prohibitus; quia tunc, si scienter legas, ea inobedientia est gravis; si autem casu, & non ex intentione, poteris excusari. Nullatenus tamen excusaris,

cusaris, si in magna quantitate legas partem libri, quamvis ibi non sit error, sive ea sit epistola dedicatoria, sive proœmium, sive index, &c. quia ea est pars libri, qui totus est prohibitus. Si vero legas ibi aliquem tractatum sanæ doctrinæ, quamvis in eo tomo compactum, habeat tamen rationem libri secundum se distincti, excusant Sanch. Bon. Tamb. & alii, & à fortiori, si sit in tomo distincto. Quod si legas concionem, epistolam, quaternionem, aut quid simile typis impressum, & solum, Pal. Pignat. & alii non excusant, quia secus, si liber ita dissolveretur, aut nondum esset compactus, singuli quaterniones possent legi, sed excusant Sanch. Dicast. & alii, dummodo quaternio ille non sit in tractatus formam redactus; quia sic non habet rationem libri. Probabilius tamen non excusaris ab excommunicatione legendo (imo à fortiori retinendo, ne scilicet in aliorum manus libri isti deveniant, quod etiam lex prohibitiva intendit avertere, cum velit illos omnino comburi) librum prohibitum, etsi cesset periculum propriæ subversionis ex doctrina explicata in Tract. de Legibus d. 2. quæst. 4. c. 3.

Dubium est primo, An excuseris ab excommunicatione, si tantum audias legentem tales libros?

Negant Suar. & alii, quia intelligentia mentis est propria, ac principalis actio in ratione lectionis; præsertim, si induxeris illum ad legendum, ut addit Azor, quia sic censeris legere per alium. Sed probabilius te excusant Sanch. Con. Fill. Pal. Tambur. Bonac. & alii; quia ille proprie dicitur legere, qui mente simul, & oculis librum percurrit; ideoque addit Steph. n. 51. probabile esse, te neque peccare, si præciso periculo propriæ perversionis jubeas, legi tibi librum ab alio idiomatis ignaro, vel habente facultatem legendi, ut addit Soufa.

Dubium est secundo, An excuseris ab excommunic. si legas librum non typis impressum, sed manuscriptum?

Negant communiter Suarez, Sanchez, Dicast. Pignat. & alii; quia secus facile eluderetur prohibitio, cum possent hæretici sola manuscripta divulgare, & alii facere sibi transcribi tales libros; per quod non evitaretur periculum perversionis: adde, quod liber manuscriptus in communi acceptione est vere liber, & de materiali se habet, quod sit typis impressus, aut manu exaratus, ut antiquitus fiebat. Affirmant tamen alii cum Tambur. d. 2. Decal. c. 1. n. 14. quia MS. non sunt hodie

hodie in rigore libri, & in odiosis non est faciendâ extensio; lex autem ista, quamvis sit favorabilis Fidei, tamen immediate gravamen continet, cum privet hominem legendi libertate, qua fruitur, neque ideo editur lex; nam libri impressi facilius habentur, libentius leguntur, & diutius manent, quod non habetur in MS., & confirmat, quia, quando Pontifex vult scripturas sub prohibitione librorum includere, facit specialim eos nominando, ut in Conc. Lat., & Tridentino in ordine ad impressionem, ac divulgationem, ut infra patebit, & est in Reg. Ind. 10., ubi habetur, quod si quis libros hæreticorum, vel cujusvis auctoris scripta ob hæresim, vel ob falsi dogmatis suspensionem prohibita legerit, sive habuerit, statim in sententiam excommunicationis incurrat; ergo, dum solos libros nominat, ut in Bull. Cœn. non includit MS.

Septimo contra retinentes prædictos libros. Retinere autem dicitur, qui apud se habet librum etiam alienum, vel suum apud alium loco depositi, aut pignoris, quia utrovis modo revera dicitur retinere: idque verum est, etiamsi ille, apud quem retines, librum non intelligat, vel quocunque fine apud te retineas: quare neque excusantur aromatarii eum retinentes ad involvendum aromata, medicinas, &c., Sanchez. Tamb. & alii. Si loco commodati tradas habenti facultatem, probabile est excusari; quia sic non habes liberum usum, adeoque non retines rigoroſe. Excusat hic etiam parvitas materiæ: puta, si retineas unum, duo, vel tria folia; quia minus periculum est retinere, quam legere, ut notat Tambur. Similiter, quamvis possis commodè librum extradere, si retineas per unum, aut alterum diem, excusaris à mortali, & ab excommunicatione, ratione parvi temporis: Sanchez, Pal. Tambur. Dian. Pignat. pag. 282. Similiter, quamvis pecces graviter si habeas voluntatem diu retinendi, si tamen paulo post proponas extradere, non incurris excommunicationem, quia non habetur peccatum exterius consummatum, juxta dicta d. 1. q. 1. c. 4. Excusat pariter, si desit commoditas tradendi, etiamsi diu hanc expectes, dummodo paratus semper sis tradere, absque ulla fraude, ac negligentia; Pignat. Croix num. 351. Similiter, si petiisti, & expectas licentiam illum legendi, potes retinere, donec licentia data sit, vel negata; dummodo responsum quamprimum expectetur: idem-

que est de renovatione licentiæ post elapsam triennium ; atque hæ licentiæ ex Constitut. Urb. VIII. ann. 1631. non nisi à Congr. S. Off. quæ singulis hebdomadis habetur Romæ, conceduntur, v. Tamb. num. 19. Illud hic obiter noto cum Croix num. 346. quod, cum in licentia legendi libros hæreticos additur, *Ad salutem animarum, ad effectum errores confutandi, &c.* tunc, si legas non ex tali fine, sed ex sola curiositate, peccas quidem, quia agis contra finem, quem Legislator serio, & efficaciter intendit, non tamen incurris excommunicationem, quia licentia adhuc manet valida in ordine ad cavendam censuram, nisi expresse dicat, *Alias non, &c.*

Tradendus est autem liber Inquisitoribus, vel Episcopo, juxta Constit. Jul. III. & Pii IV. Hinc communiter negant, posse propria auctoritate comburi; sed adhuc probabiliter te excusant Sanch. Fil. Pignat. pag. 483. quia quando præcipitur, ut tradatur Inquisitoribus, vel Episcopo, ideo est præcipue, ne retineatur, & tu comburendo jam non retines. Hinc potes etiam tradere habenti facultatem legendi, dummodo abdicas à te dominium donando, aut vendendo; & similiter tradere potes Religiosis, ut reponant in loco in singulis Monasteriis assignato, qui dicitur *Carcer*, seu *Infernus hæreticorum*: Ugol. Sayr. Fag. Bonac. Pignat. & alii. Idem dicendum, si hæreditate acceperis tales libros, quamvis aliqui apud Croix num. 354. putent, etiam posse vendi Bibliopolæ hæretico, vel commutari cum aliis ejus libris non prohibitis; quia, si ibi sit similibus librorum copia, causa Religionis non fit multo deterior, ut ait Less. cas. 22. Si autem Bibliopola catholicus deceptus sit in emendo tales libros, potest dissoluto contractu repetere suum pretium; quod, si nequeat, attribuat casui suum damnum: Less. cas. 20. Compactores vero, si libros compingant, ut statim mittant habenti licentiam, excusantur; uti etiam famulus, qui jussu domini habentis licentiam conservat tales libros: Sanch. Ugol. Ovied. Pignat. pag. 482.

Quæ dicta sunt, procedunt etiam de libris prohibitis, donec corrigantur: qua in re ab Alex. VII. damnatur hæc Prop. 45. *Libri prohibiti, donec expurgentur, possunt retineri, usquedum adhibita diligentia corrigantur.* Correctio autem fieri debet à tribus viris doctis, ac piis ex licentia Inquisitorum, aut Episcopi, juxta §. 1. & 5. corr. Ind. idemque est de examine, & approbatione,
juxta

juxta Reg. 2. ideoque communis sententia cum Rodr. Port. Dian. Leandr. Sanch. l. 2. *Decal.* c. 10. num. 34. & aliis plurimis, negat, tuam particularem correctionem tollere prohibitionem: quamvis Sylvius p. x. v. *Libri* q. 2. dicat, quod, cum talis rigor non fit in viridi observantia, probabile sit viro docto licere juxta indicem expurgatorium per seipsum corrigere; & Peyrin. tract. 2. *de Privil. Minim.* Constit. 9. Paul. V. num. 10. dicat, posse etiam corrigi à Prælati Regularibus, non obstante decreto Urb. VIII. ann. 1631. quia Pontifex loquitur de licentiis particularibus, non de privilegiis Regular. Demum quoad retentionem quaternionis soluti, vel libri manuscripti idem dicendum, ac dictum ibidem est de eorundem lectione. Unum addo, ex Trid. *sess.* 4. sub finem, excommunicationem non reservatam incurrere illum, qui librum MS. tractantem de rebus sacris communicat, vel evulgat, nisi ante examinatus, probatusque fuerit; quod tamen intelligendum de MS. quod sit opus completum, & perfectum, quale typis mandari solet, non de aliis, quæ sine prævia approbatione discipulis passim communicantur in scholis: Bon. Azor. Tamb. num. 16.

Octavo contra imprimentes hujusmodi libros. Porro dicitur imprimere librum auctor faciens imprimi; item dominus officinæ impressoriæ; &, qui componit typum, humectat chartam, imponit atramentum, aut præmit prælum: Suar. Tamb. Laym. Pignat. p. 484. qui autem corrigunt impressionem, aut faciunt sumptus pro ea, quamvis proprie non dicantur impressores, tamen ex alio capite subjacent excommunicationi Bullæ Cœnæ, vel quia legunt, ut corrector; vel quia favent hæreticis, ut faciens sumptus, transcribens, &c. Ugol. Sayr. Fil. Dicast. Pign. &c. Econtra vendentes chartam, characteres, atramentum, aut alia instrumenta sunt causæ valde remotæ, nec videntur incurrere censuram: Pal. Tamb. num. 46.

Quoad reliquos libros extra Bullam Cœnæ est excommunicatio lata non reservata à Concil. Later. *sess.* 20. contra imprimentes, vel imprimi facientes libros, vel quancunque scripturam sine Episcopi approbatione, & hi libri comburuntur ultra alias pœnas ibi contentas: hoc ipsum confirmatur à Trid. *sess.* 4. *in fin.* & extenditur ad imprimentes, vendentes, aut retinentes librum agentem de rebus sacris sine nomine auctoris; & additur, ut appro-

batio

batio in scriptis detur, & appareat in fronte libri; & si auctor libri sit Regularis, habeat approbationem, tum Ordinarii, tum suorum Superiorum. Ex quo vides, inquit Tamb. hos libros, nisi aliunde sint prohibiti, posse à te legi, si apud te non retineas; quia Concil. prohibet imprimi, vendi, aut retineri, nihil de lectione. Si tamen moraliter constet approbatio, etsi non fit in libro apposita, non peccas saltem graviter, imprimendo, vendendo, aut retinendo, quia jam servatur tota substantia præcepti, & à fortiori si apponatur illud *Cum licentia Superiorum*, quod usu ipso non raro approbari, notant Tamb. num. 51. & Bon. num. 7. Rursus, qui habuit prædictam approbationem, sed deinde, dum imprimit, addit, vel demit aliqua, non peccat; nisi tale, vel tantum addat, ut censeatur novus moraliter liber: Tamb. num. 52. Bonac. n. 8. Denique, qui libro de rebus sacris non apponit nomen verum auctoris, sed fictum, vel per anagramma mutatum, non excusatur à pœnis Tridentini, nisi apponat nomen alterius sufficientis, ut collegii, aut ordinis, cujus est auctor: Tamb. Bonac. & alii. Quamvis Dicast. num. 1241. dicat, se videre viros doctos, & pios id sine periculo facientes, ponendo nomen fictum auctoris, impressoris, & urbis: sed reipsa non videntur omnino excusari.

Noto contra defendentes. Ille dicitur defendere librum hæretici, qui facto, vel verbo illud tuetur. Ut, si occultes librum, aut impedias, quo minus extradatur, comburatur, &c. si cures, ut imprimatur, introducatur in Civitatem; &c. si scribas in ejus defensionem etiam occulte in tuo cubiculo; si ex pravo animo proponas argumenta pro ejus defensione, aut hæresis in eo contentæ; si laudes stylum, aut doctrinam eo animo, ut damnationem impedias: Pignat. pag. 489. Si autem laudes stylum, ingenium, nec ejusmodi verba faciunt ad libri conservationem, non incurris excommunicationem. Similiter, si dicas ex his, vel illis rationibus male oppugnari, dummodo simul absolute dicas, esse reprobandum ex aliis rationibus: Dicast. num. 1219. Si vero dicas, te velle librum defendere, nec tamen defendas, non est contra Bullam, nisi id dicas in circumstantiis, in quibus retraherentur, qui illum extradere deberent: Sanch. Pal. Tamb. & alii.

Decimo contra schismaticos, qui tamen in Bullis antiquis ante Pium V. non continebantur. Dicuntur schismatici. *R. P. Nicol. Mazzotta Theol. Mor. Tom. III. Gg ma-*

matici à schismate. Est autem schisma *Rebellis separatio à capite Ecclesiæ, & Christi Vicario.* Duo igitur sunt necessaria ad hoc peccatum contrahendum ex D. Th. 2. 2. q. 39. a. 1. ad 2. Primum, ut homo se separet à Summo Pontifice per inobedientiam: Secundum, ut hoc sit cum rebellionem quadam, scilicet pertinaciter ipsius iudicium subire nolendo, ejusque præcepta contemnendo. Schisma aliquando conjungitur cum hæresi, quando scilicet, quis opinatur, Romanum Pontificem non esse verum Christi Vicarium, & Caput Ecclesiæ. Aliquando est sine hæresi, quando scilicet quis credit, Romanum Pontificem esse Caput Ecclesiæ; sed ex malitia, vel passione non vult illum opere recognoscere. In hanc excommunicationem incidunt schismatici, licet schisma non sit cum hæresi conjunctum.

Undecimo contra pertinaciter se subtrahentes ab obedientia Romani Pontificis, aut ab ea recedentes, quibus verbis non intelliguntur schismatici, ut bene Tolet. sed illi, qui mandato Romani Pontificis pertinaciter, hoc est, scientes esse tale mandatum, nolunt obedire; quod non satis est ad schisma; nam schisma habetur, ex dictis, quando homo in totum à iudicio Romani Pontificis se subtrahit.

II, *Appellantes ab Ordinationibus Roman. Pontif. ad futurum Concilium, eisque auxilium, vel favorem præstantes.*

Nota primo, Nomine Ordinationis comprehendi omnes sententias, præcepta, leges, censuras, & pœnas generaliter, vel specialiter latis. Secundo, Ad hoc, ut iis, quorum auxilio, vel favore appellatum fuerit, excommunicationem incurrant, duo requiruntur, ut notant Nav. Sayr. & Bon. Primum, ut auxilium, seu favor appellationem antecedit; unde approbantes appellationem jam factam, vel appellantis faventes post appellationem, hac excommunicatione non ligantur; Secundum, ut appellatio cum effectu sequatur, secus enim non verificatur, quod vi auxilii, vel favoris appellatum sit. Tertio, Additur hic interdictum ob eandem causam pro Collegiis, aliisque cujusvis nominis Communitatibus appellantis, vel auxilium, aut favorem præstantibus. Ad incurrendum autem hoc interdictum non est necesse, ut omnes de illa Communitate, sed satis est, si major pars appellet, vel auxilium præstet.

III. *Piratæ, Corsarii, aut Latrunculi maritimi discurrunt mare pontificium, præcipue à monte argentario usque ad Terracinam, eorumque receptatores, ac fautores.* Nota

Nota primo: Sub diversis nominibus Piratarum, Curfariorum, &c. venire easdem personas, ex Sylv. Sayr. Dicuntur autem Piratæ quicumque per mare, aut flumen discurrunt animo deprædandi, mutilandi, occidendi. Qui per flumen discurrunt, dicuntur fluviales, & sub hac excommunicatione non comprehenduntur: qui vero per mare discurrunt, dicuntur maritimi; & olim omnes hujusmodi Piratæ excommunicabantur in Bulla Cœnæ, ut constat ex Bullis antiquis: nunc vero excommunicantur solum illi, qui discurrunt per mare Pontificium; quod scilicet pertinet ad Pontificem etiam mediate ratione feudi, ex Bon. Secundo, Hanc excommunicationem non incurrunt, qui, dum est indictum bellum, hostes deprædantur, non enim animo deprædandi, sed vindicandi hostes, deprædantur: incurrunt autem Piratæ, utut deprædationem non committant, dummodo animo deprædandi discurrant mare Pontificium; quia actio sub hac excommunicatione prohibita est maritimus discursus: ita Tol. Bonac. Ugolin. Tertio, excommunicationem istam afficere piratas, qui mare discurrunt, ut fideles expolient, non vero qui infideles, ut nec afficit, qui piratas ipsos deprædantur. An autem incuratur à deprædantibus naves infidelium cum damno fidelium, vel quia in illis repositæ sunt merces fidelium, vel quia dictæ naves à fidelibus affeclantur, est quæstio, cui affirmative respondet Bonac. negative Suar. Filliuc. Pal. Dubium potest esse, an comprehendantur sub hac excommunicatione remigantes, & inservientes piratis? Communis solutio est, per se comprehendi: excusari tamen, si sine gravi periculo à dicta cooperatione abstinere nequeant; &, licet aliquando teneantur omittere etiam cum vitæ periculo, tamen credibile non est, velle Pontificem censuris obligare eos ad omittendum.

IV. *Surripientes cujusvis generis bona naufragantium Christianorum etiam in litoribus inventa, &c.*

Huic excommunicationi similis est alia in corpore juris, sed non reservata, quæque non incurritur statim, sed requiritur insuper, ut, qui bona capiat naufragantium, sit in mora non restituendi: non ita de hac excommunicatione. Bullæ Cœn. quæ statim incurritur, quippe quæ fertur in surripientes (& sane cujusvis generis sint bona, dummodo sint fidelium, non infidelium, non in quocunque mari inventa) Porro debet subreptio esse peccaminosa: hinc non incurritur, si prædicta bona accipiantur

tur animo restituendi ea Domino, &c. Ex Bon. tamen incurritur per injustam acceptionem etiam manifestam, quidquid sit, quod subreptio proprie importet acceptionem injustam clandestinam. Illud demum adverte, à Pontifice derogari privilegiis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus in oppositum, dummodo & illa, & hæc sine justo titulo essent introducta: secus, si justo titulo, puta, quia naufragantibus auxilium præstatur, &c.

V. *Imponentes nova pedagia, seu gabellas, vel eas augentes, præterquam in casibus sibi à jure, vel ex speciali licentia Sedis Apostolicæ concessis.*

In Bullis antiquis solum excommunicabantur imponentes nova pedagia. Sunt autem Pedagia Tributum, quod solvitur ob transitum personæ, vel mercium. A Pio V. additum est verbum illud *Gabellæ*: hæc autem sunt *Quodcunque tributum impositum, sive pro delatione, sive pro translatione, sive pro emptione, ac venditione mercium.* Ad incurrendam hanc excommunicationem debet nova gabella imponi, vel augeri à Dominis temporalibus in terris suis (si enim imponeretur in terris alienis, esset, non impositio gebellæ, sed furtum, quod ex Bonacin, hac excommunicatione non notatur) & quidem extra casus à jure, sive de licentia Sedis Apostolicæ permittos. Jure autem id permittitur Imperatori, *C. super, de verb. sign.* Item Regibus, & cuilibet in temporalibus Superiorem non agnoscenti; item iis, quibus ex consuetudine immemorabili impositio isthæc competit, *ex Gloss. in cit. cap. Super, &c.* Demum cui id ex speciali Sedis Apostolicæ licentia conceditur. Duo demum adverte: primum ex Tol. contra Pal. & alios, quod probabilius non excommunicantur, qui habentes potestatem imponendi gabellas, imponunt injustas, eo quod hic excommunicantur non quomodocunque imponentes gabellas, sed novas sine potestate: alterum est, quod Ministri, & cæteri Officiales, qui supradictas gabellas exigunt, etiam excommunicatione ligantur, quam tamen non incurrunt ex Sylv. Nav. si à sponte solventibus (quod tamen præsumi non potest) recipiant, cum sic dici non possint vere, & proprie exactores.

VI. *Falsificantes literas Apostolicas, aut falso fabricantes: Falsificantes supplicationes, vel eas falso signantes.*

Excom-

Excommunicantur hic primo Falsarii literarum Apostolicarum etiam in forma Brevis. Dicuntur autem falsarii literarum, qui iisdem literis aliquid addunt, vel tollunt, ex quo eorum sensus mutetur; mutatio enim verborum retento sensu falsitatem non inducit, *Cap. ex Conscientia, de Crimin. falsi.* In Bullis vero antiquis etiam qui unum punctum, vel literam mutarent in dictis literis excommunicabantur, poterat tamen eos absolvere summus Pœnitentiarius: Literæ autem Apostolicæ appellantur illæ, quæ nomine Summi Pontificis (cujusmodi non sunt literæ Pœnitentiariæ, Inquisitionis, Nuntii, Legati, Episcopi; proindeque, qui has falsificat, non incurrit hanc excommunicationem) expediuntur, quæ, si sint plumbatæ, dicuntur *Bullæ*; si sigillo cereo signatæ, vocantur *Brevia*. Falsarii igitur tam Bullarum, quam Brevium hac excommunicatione afficiuntur: item excommunicantur falsarii, seu falso signantes supplicationes, gratiam, vel justitiam concernentes per Rom. Pontificem. aut Vicecancellarium, aut per eorum Vicesgerentes, aut de mandato Summi Pontificis signatas. Supplicationes sunt, quæ Rom. Pontifici offeruntur, & ab eo, vel à Vicecancellario, vel ab eorum Vicesgerentibus signantur. Incurritur hæc excommunicatio, etsi falsitas, vel leve, vel nullum damnum afferat parti, aut Fisco, ut in dispensationibus, indulgentiis, &c. quia hæc falsificatio, præcise ob injuriam, quæ fit Pontifici, cujus auctoritas contemnitur, sub ea excommunicatione est prohibita.

VII. *Deferentes arma, aut alia hujusmodi usui bellico idonea ad Turcas, vel ad alios Christiani nominis inimicos, aut Hæreticos per Apostolicam Sedem expresse, Et nominatim declaratos; vel eosdem certiores facientes per se, vel per alium de pertinentibus ad statum Christianorum in eorundem damnum.*

Hanc excommunicationem incurrunt, Primo, Qui per seipso deferunt Infidelibus, vel Hæreticis arma, equos, &c. sive deferant nomine proprio, sive alieno: qui vero deferri mandant, non incurrunt. Nomine Armorum, &c. non solum veniunt arma, sed etiam eorum materia, scilicet ferrum, funes, filum ferri, stannum, chalybs, & alia metallorum genera ad id idonea: item instrumenta bellica: item lignamina (intellige ligna, ex quibus conficiuntur naves, vel aliæ machinæ ad bellum idoneæ, non quæ ad comburendum, vel ad alios usus

deserviunt: non intelligi naves ipsas putat Cajet. op-
positum tamen admittitur communiter à Nav. Tol. Sayr.)
Item veniunt arma tum offensiva, tum defensiva, ut
communiter docent, ex *l. Armorum*, ff. de verb. sign.
non sunt autem arma cultri ad scindendum pannum, aut
panem, neque alia instrumenta ad usum agriculturæ.
Nomine equorum veniunt omnia animalia bello infer-
ventia ad trahendos currus, portandas sarcinas, vi-
ctualia, &c. excusantur tamen Christiani coacti remi-
gare in triremibus Turcarum, & qui eas res deferunt
ad Saracenos non gerentes bellum cum Christianis. Si-
militer excusantur ab excommunicatione (etsi non à pec-
cato) ex Nav. & Tol. qui deferunt vestes, & victualia,
quia hæc non intelliguntur per illa verba Bullæ, *Et alia
hujusmodi*. Incurrunt secundo, qui de rebus ad statum
Reipublicæ Christianæ pertinentibus certiores faciunt
prædictos infideles, aut hæreticos in perniciem, &
damnum Christianorum: duo igitur ad hanc excommu-
nicationem requiruntur, alterum, quod certiores faciant
infideles de rebus ad Christianam Rempubliam spectan-
tibus; alterum, quod hoc in damnum vergat Christia-
norum. Incurrunt tertio, qui ad id præstant favorem,
&c. hoc est, ex Pal. qui Christianis prohibita deferen-
tibus, vel certiores facientibus opem præstant, &c.
Demum omnia privilegia revocantur concessa Dominis
Principalibus, Rebuspub. & particularibus personis aspor-
tandi vetita ad infideles.

VIII. *Impedientes, seu invadentes eos, qui victualia,
aut alia necessaria ad usum Romanæ Curie convehunt, &
prohibentes, ne prædicta deferantur: item eorum defen-
sores vel per se, vel per alium, &c.*

Primo, Nomine victualium veniunt omnia, quæ ad
cibum, potum, & vestitum deserviunt, *l. Cætera, de
V. S.* Per alia necessaria intellige, quæ curialibus tum
ad habitandum, tum ad negotia, & munera peragenda,
tum ad honestam recreationem deserviunt. Secundo,
Nomine Cur. Rom. venit tam familia Papæ, seu Tribu-
nal Pontificium, in quo negotia Ecclesiastica conficiuntur,
ubicunque Pontifex resideat, quam locus, in quo Cardi-
nales resident, post obitum Papæ. Dubium est, an ex-
comm. incurrat, qui impedit deferentem Romam victua-
lia vel in proprium usum, vel in usum personæ alicujus
particularis? Affirmant Bon. si victualia deserviant personæ
curiali: secus, si ad usum proprium, etsi ipse sit curialis;
tamen

tamen probabilius ex Sayr. Pal. dicendum, quod ad incurrendam hanc excommunicationem ly *Ad usum Curiae* intelligendum sit relate ad illos, qui Curiae deserviunt, non quidem collective sumptos, sed divisive, sive hos, sive illos; adeoque non relate ad personam determinatam. Tertio, Dicuntur impedire, prohibere, &c. qui dolo, fraude, vel vi impediunt, vel id praestant injuste; si enim Princeps, vel Respublica, e. g. justo titulo, puta, ut suis prospiciant, prohibent, impediunt, &c. ne triticum, vel vinum ex suis confinibus extrahatur, & Romam deportetur, ex Suar. hanc excommunicationem non incurrunt. Quarto, Excommunicantur tam impedientes, vel per se, vel per alium, quam defendentes, cujuscunque fuerint ordinis, praeminentiae, &c.

IX. *Lædentes sua, aut aliorum opera eos, qui veniunt ad Sedem Apostolicam, vel ab ea recedunt, Et sine jurisdictione vexantes eos, qui in Curia commorantur.*

Nomine venientium ad Sedem Apostolicam non intelliguntur omnes, qui Romam veniunt; sed illi, qui ratione Pontificis veniunt; quia nimirum negotium aliquod, vel praetensionem, vel gratiam, vel quid aliud cum Pontifice immediate, vel mediate habent: unde, si Pontifex esset extra Romam, ibi esset Sedes Apostolica, non Romæ. Hinc, qui aliquid ex praedictis faciunt contra eos, qui Romam veniunt non intuitu Pontificis, licet devotionis causa veniant, non incurrunt hanc excomm. Nav. Tol. Sayr. Hugol. Excommunicantur etiam, qui non habentes jurisdictionem ordinariam, aut delegatam, eam temere usurpantes contra morantes in Curia aliquid praedictorum audent perpetrare. Dicuntur morantes in Curia, qui vulgo Curiales dicuntur, qui ratione Curiae Pontificiae Romæ sunt, sive immediate, sive mediate Pontifici inserviant, sive sint cum Episcopis, vel Cardinalibus, qui Curiae adsunt. Illud nota, ad incurrendam hanc excommunicationem non sufficere, ut quis aliquid praedictorum contra morantes in Curia perpetret, sed requiritur, ut id faciat jurisdictione usurpata, hoc est, tamquam Judex, & auctoritatem habent.

X. *Interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu deprædantes Romipetas, seu peregrinos, qui devotionis causa eunt Romam, vel ibi morantur, vel inde abeunt; item lædentibus consilium, auxilium, aut favorem præstantes.*

Dicitur ad urbem accedere causa devotionis, qui ob aliquem virtutis actum exercendum accedit: quam intentionem si signis externis manifestet, puta vestitu, & modo procedendi, peregrinationis causa accedere judicabitur. Incurrunt hanc excommunicationem, qui aliquid ex prædictis perpetrat, etiam contra morantes Romæ, modo ibi morentur, ut advenæ, & peregrini; secus, si mutata voluntate incolæ urbis facti sint. Item excommunicationem incurrit, qui aliquid prædictorum facit etiam contra recedentes ab urbe præstito devotionis opere; secus, si recedant opere devotionis culpabiliter omisso, ex Bonac. Hugol. Pal. Demum, qui lædentibus modis jam explicatis consilium, auxilium, aut favorem præstant, eadem excommunicatione ligantur.

XI. *Interficietes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedis Apostolicæ Legatos, vel Nuntios: item mandantes, id ratum habentes, auxilium, consilium, aut favorem præstantes.*

Tria hic notanda: Primo, Licet certum sit, hanc excommunicationem incurrere, qui Cardinales, &c. à suis Diocesibus, territoriis, terris, seu dominiis ejciant; tamen probabilius ex Nav. Pal, contra Bon. non incurrunt, qui eos ejciant à terris suæ originis, vel domicili, in quibus jurisdictionem spirituales, vel temporalem non habent, neque ex Toledo incurrit, qui Episcopum ejiceret electum quidem, sed non consecratum: Secundo, Contra impediendes Legatos, aut Nuntios, ne exequantur suum officium, lata est alia excommunicatio non reservata in Extravag. *Super gentes*; immo additur interdictum in ea loca, quamdiu in eadem pertinacia duraverint: quod neutrum habetur per hanc Bull. Cœnæ excommun. Tertio, Fere omnes præfatæ actiones, si contra Clericum quemcunque perpetrarentur, puniuntur poena excommunicationis, cap. *Si quis suadente*; quare docet Bonac., personas hac Bullæ Clausula comprehensas duplicem excommunicationem incurrere, quarum altera imposita est in reverentiam ordinis Clericalis, altera in reverentiam dignitatis Ecclesiasticæ.

XII. *Occidentes, vel quoquo modo percutientes, sive per se, sive per alios, sive directe, sive indirecte, seu bonis quibuscunque, tum mobilibus, tum immobilibus spoliantes*
eos,

eos, qui pro suis negotiis recurrunt ad Romanam Curiam vel illa in eadem prosequuntur, &c.

Nota primo, *Spoliantes*, hoc est per violentam rapinam, & deprædationem: non vero per quamcunque subreptionem, etsi clandestinam: Secundo, Dicitur *Recurrere*, &c. qui causas ad Curiam Romanam transfert, sive personaliter ad Curiam accedat, sive per Procuratorem, sive per literas: Tertio, Qui Judices offendunt prædictarum causarum, tum solum excommunicationem incurrunr, dum negotia adhuc in Romana Curia pendent: non autem, cum causa decidenda integre illis committitur: Quarto, Ut incurratur hæc excommunicatio, debet occisio, spoliatio, &c. patrari occasione causarum, vel negotiorum; nomine autem negotiorum veniunt, ex Suarez, contra Navar., non solum causæ spirituales, sed etiam temporales, quæ ad Sedem Apostolicam spectant ratione sui domini temporalis: Quinto demum, Excommunicantur, qui *directe*, vel *indirecte*, &c. hujusmodi delicta committant, exequantur, &c. directe, qui e. g. juberet, consuleret, his delictis auxiliaretur: directe, qui juberet consulere, &c. aliquam actionem, ex qua talia delicta præviderentur secutura.

XIII. *Omnes, tam Ecclesiastici, quam Seculares, cujuscunque dignitatis, qui prætexentes frivolam appellationem à gravamine, vel futura executione literarum Apostolicarum etiam in forma Brevis tam gratiam, quam justitiam concernentium, necnon citationum, inhibitionum, sequestrorum, &c. à Sede Apostolica, &c. emanatorum, ad Curias Seculares, & Laicam potestatem recurrunt: item, qui procurant hujusmodi appellationem, & recursum ad Curiam Secularem admitti etiam instante Fiscii Procuratore, vel Advocato, qui literas Apostolicas, Monitoria, &c. capi, vel retineri faciunt, qui impediunt, prohibent executionem prædictarum literarum, quique quibuscunque personis, ne pro quibusvis eorum negotiis exequendis, seu gratiis, vel literis impetrandis, ad Romanam Curiam accedant, vel recursum habeant, seu gratias ipsas impetrent, seu impetratis utantur directe, vel indirecte prohibere, &c. ne eas apud se, aut Notarios, vel Tabelliones, vel alias quomodolibet retinere præsumant.*

Quid veniat nomine literarum Apostolicarum, diximus in expositione VI. excomm., cujus expositio hic etiam militat. Illud autem hic obiter nota, hanc excommunicationem incurri ob quamcunque appellationem, etsi

hæc procedat ad propulsandam manifestam injuriam Judicis Apostolici, quia quævis appellatio est inanis, & frivola; tum quia facta est Judici non superiori, sed potius inferiori; tum quia facta sine justa causa, cum nulla esse possit causa justa, vi cujus Judex Laicus habeat jurisdictionem in Judicem Apostolicum: ita Bon. contra Sayr. dicentem, nullimode dici posse inanem, & frivolam appellationem, quæ fit ad propulsandam injuriam manifestam.

XIV. *Omnes, qui per se, vel per alios auctoritate propria, ac de facto quarumcunque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & literarum Apostolicarum prætextu causas spirituales, & spiritualibus adnexas, beneficiales, decimales, &c. ab Auditoribus, & Commissariis Sedis Apostolicæ, aliisque judicibus Ecclesiasticis avocant: illarumque cursum, &c. impediunt, vel impediendis favorem, auxilium, assensum præstant: quique vel se in dictarum causarum cognitione tamquam Judices interponunt, vel partes actrices compellunt, aut ad revocandas citationes, &c. aut ad consentiendum, ut absolvantur à censuris illi, contra quos tales inhibitiones emanarunt.*

Nota, quod ad incurrendam hanc excommunicationem duo requiruntur, & quod Avocatio (idem dic de aliis actionibus hic prohibitis: Doctores communiter ap. Pal.) fiat auctoritate propria hoc est publica, & quod fiat de facto: si enim fiat ex concessione juris, vel Papæ, cessat excommunicatio. Dicitur autem quis avocare ab aliquo Judice causam, si eam ad se trahi faciat, citando partes, ut coram se compareant, inhibendo Judicem, coram quo causa agitur, ne ulterius procedat, &c. ex cap. *Ut nostrum, de appellantis.* Causæ autem avocandæ pendere debent coram Judice Apostolico, & non mere Ecclesiastico, licet in Bulla dicatur *aliisque Principibus Ecclesiasticis*; quia dictio *Aliis* repetit qualitatem præcedentem: præsertim, cum hæc Clausula sit in favorem Judicum Apostolicorum; Hugol. Pal. contra Fil. Demum additur in clausula committentes aliquid prædictorum etiam excommunicationem incurere, licet id faciant *Prætextu violentiæ prohibendæ, &c.* ut talia committentes fuerint *Præsidentes Cancellariarum, Consularii, Ordinarii, Episcopi, Archiepiscopi, vel quacunque alia dignitate præfulgentes, &c.*

XV. *Judices Seculares, qui ex prætenso officio, vel ad instantiam partis, vel aliorum quorumcunque personas Ecclesiasticas, Capitula, Conventus, Collegia Ecclesiarum*
quarum-

quarumcunque coram se ad suum Tribunal, Audientiam, &c. præter juris canonici dispositionem trahunt, vel trahi faciunt quovis quæsito colore. item qui statuta, ordinationes, &c. faciunt contra Ecclesiasticam Immunitatem, vel iisdem utuntur, &c.

Primo, Dicuntur iudices laici personas Ecclesiasticas trahere, &c. cum illas compellunt, ut ad suum tribunal accedant, licet id fiat indirecte, vexando scilicet consanguineos Ecclesiasticæ personæ, eo fine, ut personæ Ecclesiasticæ ad suum tribunal accedant: Secundo. Hæc adductio faciendâ est à Judicibus, quatenus Iudices sunt, ut liquet ex ipsis Bullæ verbis *ad suum Tribunal*. Quare personæ, quæ Tribunal non habent, adducuntur Ecclesiasticos ad Tribunal seculare non comprehenduntur hoc canone, ut nec Iudices, qui illas non ad suum traherent, sed ad alienum: Tertio, Non comprehenduntur sub nomine *Statuta. &c. facientium* Consilarii disponentes statuta, & præcones voce publicantes, sed uni Principes, quorum auctoritate fiunt: Suar. Pal. contra Filliuc. Quarto, Usus talium statutorum, &c. probabilius debet fieri à persona publica ad hoc; ut incuratur ab utentibus excommunicatio: e. g. à Iudice, qui his statutis nixus sententiam contra libertatem Ecclesiasticam proferet: Bon. Pal. contra Sayr. Demum adduntur illa verba *Præter juris dispositionem*; sunt enim aliqui casus, in quibus adductio isthæc jure conceditur, & hic Neapoli addendi sunt alii, qui extant in mox citandis concordatis, quæ fac consulas.

XVI. *Impedientes Prælatos, & Iudices Ecclesiasticos, quo minus sua jurisdictione utantur, quique illorum, aut delegatorum judicia eludentes ad curiam secularem recurrunt, aut contra illos decernunt: item præstantes consilium, patrocinium, favorem, &c.*

Igitur excommunicantur, qui directe, vel indirecte impediunt, ne Prælati, &c. Ecclesiastici sua jurisdictione utantur; probabilius tamen ex Nav. Suar. aliisque ap. Pal. hic contra Hugol. hujusmodi impedimentum debet apponi auctoritate publica; quia hæc censura est adnexa præcedenti, quæ fertur contra eos, *qui auctoritate publica, &c.* Verum debet impediri usus jurisdictionis (& quidem ordinariæ, non delegatæ) Ecclesiasticæ; quare non incurritur excommunicatio ob impedimentum appositum Episcopo, ne sua jurisdictione temporali utatur. *Qui Ad Curiam recurrunt. &c.* Non requi-

requiritur ad excommunicationem incurendam, ut impetrentur, & executioni mandentur inhibitiones, &c. ut volunt Navarr. Fill. Hugol. sed sufficit ex Bon. solus recursus. Porro Judex laicus, ex Doctoribus supra cit. ad hoc ut excommunicationem & ipse incurrat, non sufficit, si hujusmodi inhibitiones, &c. decernat, nisi etiam exequi faciat.

XVII. *Qui jurisdictiones, seu fructus, redditus, & proventus, ad Sedem Apostolicam, & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum pertinentes, usurpant, vel etiam quavis occasione, vel causa, sine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia sequestrant.*

Illi dicuntur bona aliena usurpare, qui ea tanquam propria, & ut sibi debita assumunt, utut sciant ad alium pertinere, ex Nav. Tol. Fill. Bon. Hinc, si quis ea assumit, ut aliena, sicut faciunt fures, non dicitur usurpare, ut bene Suarez. Illi autem dicuntur bona illegitime usurpare, qui sine legitima facultate apud se, vel alium deponunt impediendo iis, quibus de jure competit, illorum liberum usum. Nomine bonorum intellige tam jurisdictiones Ecclesiasticas, quam temporales, puta fructus, redditus, & quascunque utilitates etiam temporales. Porro ad hoc, ut incurratur excommunicatio, debent hujusmodi bona competere personæ Ecclesiasticæ ratione Ecclesiæ, &c. secus, si ex proprio labore, licet occasione beneficii, &c.

XVIII. *Imponentes quavis auctoritate decimas, & tallias, aliaque id genus onera personis Ecclesiasticis; & Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum Beneficiorum bonis, eorumque fructibus sine expressa Summi Pontificis licentia: necnon qui hujusmodi onera sic imposita diversis etiam exquisitis modis exigunt, aut etiam à sponte dantibus, & concedentibus recipiunt, innovantes decreta superioribus edita, &c.*

Ad incurrandam hanc excommunicationem non satis est tributi impositio per modum statuti, seu legis; sed requiritur insuper ejus exactio. Non est autem necesse, ut dicta onera imponantur, & exigantur ex bonis Ecclesiasticorum; sed satis est, si imponantur ipsis Ecclesiasticis personis etiam super bonis patrimonialibus: Sayr. Tol. Suar. Bon. contra Nav. Rursus incurritur excommunicatio, si prædicta onera imponantur. *Sine expressa*

pressa Summi Pontificis licentia, ut dicitur in clausula. Hinc, cum multæ hac in re facultates concessæ sint Carolo Utriusque Siciliæ Regi nostro à regnante Pontifice, consulenda hic concordata inter Sedem Apostolicam, & ipsum Regem, ex quibus habere potes, ad quantum se extendere possint bona patrimonialia Clericorum in Regnis utriusque Siciliæ existentium. Innovat demum Pontifex decreta super his per Sacros Canones tam in Later. quam in aliis Conciliis generalibus edita etiam cum censuris, pœnis in eis contentis. Ubi notanda sunt illa verba *Super his*; non enim omnia decreta de immunitate bonorum Ecclesiasticorum loquentia innovantur, sed solum, quæ loquuntur de contentis sub hac excommun.: ita Suar. Bon. Tol. Sayr.

XIX. *Quicumque Magistratus, Judices, Notarii, Scribæ, Executores, &c. quomodolibet se interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus contra Personas Ecclesiasticas, illas processando, banniendo, &c. sine speciali hujus Sanctæ Sedis Apostolicæ licentia; quique hujusmodi licentiam ad Personas, & casus non expressos extendunt, vel alias perperam abutuntur, etsi fuerint Consilarii, Senatores, Præsidentes, Cancellarii, aut quovis alio nomine nuncupati.*

Hoc fori Privilegium, ex Trid. amittere Clericum, nisi deferat habitum, & tonsuram, & alicui Ecclesiæ inserviat, diximus tract. præced. ubi de Ordine egimus d. 5. q. un. quamobrem hic nihil superest dicendum.

XX. *Omnes, qui per se, vel per alios, directe vel indirecte, sub quocunque titulo, vel colore, invadere, destruere, occupare, & detinere præsumserint loca, & terras Romanæ Ecclesiæ, Romanique Pontificis, sive ipsi immediate, sive mediate subiecta; necnon supremam jurisdictionem in illis nobis, & eidem Romanæ Ecclesiæ competentem de facto usurpare, &c. necnon adhærentes, fautores, auxilium quomodolibet præstantes, &c.*

Habet Pontifex dominium immediatum in iis locis, in quibus jurisdictionem temporalem exercet: habet vero mediatum in iis, quæ in alios transtulit feudo, vel emphyteusi retento dominio directo. Quænam autem sint loca, in quæ Pontifex sive directum, sive indirectum dominium habeat, vide fusc apud Pal. hic p. 21. n. 1. Nomine autem supremæ jurisdictionis non venit ipsum dominium directum, vel utile, quod Pontifex habet in terris suis; sed venit ea jurisdictio, quam ille, ut supremus Princeps exercet; hæ enim nemini subiecta est, & ab omni alia indepen-

dependens. Porro quinam ab his potestatem habeat absolvendi, vide quæ ipsam diximus quæst. præc. c. 3.

§. II.

De Casibus specialiter reservatis Pontifici extra Urbem intra Italiam.

Hi sunt sex mox explicandi. Dicuntur specialiter reservati, quia per Decr. S. C. jussu Clem. VIII. 1602. sublatae sunt omnes facultates, & privilegia alias concessa Confessariis præsertim Regularibus ab eis absolvendi extra Urbem intra Italiam; & nomine Italiae veniunt etiam Sicilia, Sardinia, aliæque Insulae adjacentes: Doctores communiter ap. Merol. t. I. d. I. pag. 48. Porro singulos casus sequentibus ex ordine numeris expendemus.

I. *Violatio Immunitatis Ecclesiasticae in terminis Constit. Greg. XIV. quæ incipit, Cum alias nonnulli.*

Immunitas Ecclesiastica est *Privilegium Ecclesiae concessum, ut nemo ex ullo violenter extrahatur.* Talis est quævis Ecclesia auctoritate Episcopi stabiliter fundata, etsi nondum benedicta; imo, etsi cœperit construi: rursus, etsi polluta, aut interdicta, imo etsi diruta, dummodo non sit diruta auctoritate Episcopi sine spe reedificandi; & comprehendit tectum, parietes, scalas, sacristiam, campanile, & cœmeterium etiam separatim; imo ex jure communi extenditur ad 40. passus circa Ecclesiam Matricem, & ad 30. circa alias: consuetudo tamen est in contrarium. Gaudent hoc privilegio Monasteria Regularium cum claustris, & horto, & Grangiae Cisterciensium, & cum illis communicantium ex Priv. Eug. IV. Item Loca piâ, Hospitalia, Seminaria publica, Oratoria fundata auctoritate Episcopi, & palatium ipsius Episcopi, etiamsi distet à Cathedrali ultra 40. passus, nec habeat Oratorium, dummodo non sit alteri locatum: Suarez, & alii ex c. *Item Constituimus* 17. q. 4. Item Sacerdos deferens Eucharistiam cum suo comitatu: Doctores communis cum Suar. contra Bon. dummodo non sit in ipso carcere. Qui impedit, vel non recipit confugientem ad talia loca, peccat graviter, nisi ille indecenter ibi vivat, & turbet disciplinam Ecclesiasticam, ac ter monitus non se emendet; tunc enim potest expelli, ut se recipiat in aliam Ecclesiam: Delb. d. 48.